

Stane Peček

PRAVLJICA O ROKI

KUD Emil Adamič Mokronog
Lutkovna skupina Mokre tačke

PRAVLJICA O ROKI
je pravljica, ki je sploh ni,
ker si jo mora Čakec še izmisliti.
In to do drugič.
Tako so mu naročile:

Polonca Bartolj
Bojana Gregorčič
Andreja Oštir
in
Polona Kralj Zupančič

Sicer pa je škrate **Mokronožca**
z imenom **Čakec**
(to pa že morate vedeti)
narisala **Jelka Godec Schmidt**,
v lutko ga je oblikoval **Zdenko Majaron**,
Stane Peček pa je malo narekoval.

Stane Peček

PRAVLJICA O ROKI

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-34

PEČEK, Stane
Pravljica o roki / Stane Peček ; [fotografije Studio 5 Mirna]. -
Mokronog : KUD Emil Adamič, 2006

ISBN-10 961-238-876-8

ISBN-13 978-961-238-876-8

230712320

»Zdaj bom pa zajokal,« reče škrat Čakec, se usede na tla in spusti dve drobni solzici.

»Daj no, Čakec, tako hudo pa spet ni,« ga skuša potolažiti Polonca.

»Ne tako, še bolj!« zahlipa škrat in potoči dve debeli solzi.

»Dam ti svojo najljubšo radirko,« ponudi Andreja.
»Z njo zradiraš še tako grde packe.«

»Moja žalost se ne da zradirati!« zdaj že glasno joka škrat in po licih mu tečeta dva niza debelih solz.

»Veš kaj, Čakec, pojdemo se igrat, pa boš takoj boljše volje,« predlaga Bojana.

»Ne morem, če sem pa takooo žaloosteen!«

In je takooo žaloostnooo zajokal, da so se še otrokom skisali obrazi, po licih pa so jim začeli teči pravi potoki solz.

In so jokali in joookaaalii, da so se drevesom in travam zasmilili in so ptice začele peti žalostinke. Še sonček na nebu je spustil nekaj solzic.

Potem je Poloni zmanjkalo solz. Ni čudno, je pomislila, saj stojimo že sredi solzne luže! Če bomo še dolgo tako jokali, bo luža postala solzno jezero, iz njega pa bo nastalo solzno morje. In - kdo ve, če se v solznem morju da plavati?!

»Hej, Čakec, zakaj pa pravzaprav jokamo?« je vprašala.

»Zakaj vi jokate, ne vem. Jaz jokam zato, ker nimam mame.«

»Ker nimaš mame?« so se v en glas začudili otroci.
»Ali ti je umrla?«
»Ne. Jaz sploh nikoli nisem imel mame.«
»Kdo te je pa potem rodil?«
»Mene ni nihče rodil.«
»Nekdo te je moral, če ne, ne bi bil na svetu!«
»Jaz kar sem,« je nekako neodločno rekel Čakec, kot bi še sam ne verjel svojim besedam, kajti nekdo ga je res moral spraviti na svet.

Otroci so se zamislili. Nekaj časa so tuhtali vsak zase, potem so si začeli misli izmenjavati in naposled je Andreja za vse ugotovila, da je tudi to zelo krasno, če kar si.

»Krasno že,« je bil kljub temu še vedno žalosten Čakec, »mame pa vseeno nimam.«

»Pa zakaj bi tako rad mamo?« je zanimalo Bojano.
»Važno je, da si.«

»Pa še počneš lahko, kar se ti zljubi,« je pristavila Polona.

»Pa še nihče te ne pokliče, da moraš v posteljo!«

»Pa še nihče te ne sili solato žvečiti!«

»Pa še nihče te ne krega, če umažeš hlače!«

»Že, že,« je besedni promet ustavila Polonca, »ampak mame tudi drugače pridejo vedno prav.«

»To je pa res!« so se strinjali vsi. »Posebno, če si lačen!«

»Toda jaz nisem lačen!« je ugovarjal Čakec.

»Si pa žejen!«

»Tudi ne!«

»Že vem, polulan si!« se je domislila Polonca, ki je povsod s seboj nosila svojo plastično punčko in jo previjala.

»Nesramnost pa taka! Jaz že tristo let ne lulam v plenice in v hlače tudi ne.«

»Zakaj pa potem sploh pogrešaš mamo?« so vprašali otroci.

»Zato, da bi mi povedala pravljico,« je odgovoril Čakec in tako nakremžil obraz, da sta solzna izvira spet narasla in zdrvela po licih kot hudournika po hribu.

To pa res ni tako hudo, so se olajšano nasmehnili otroci in se ponudili, da mu takoj povedo pravljico. Kaj eno, sto mu jih povedo, samo jokati naj neha!

Škrat Čakec jih je nekaj časa opazoval, in ko se je prepričal, da mislijo resno, se je udobno zleknil po travi in napel ušesa.

»Poslušam!« je rekel.

Začela je Andreja: »Nekoč, v davnih davnih časih, ko je bila babica moje babice tako mlada, kot si ti danes, so na Loščah živeli škratje Mokronožci.«

»Pa menda ne boš meni, Mokronožcu, pripovedovala pravljico o Mokronožcih!«

Čakec je bil resnično užaljen, saj je bil prepričan, da se Andreja norčuje. Iztegnil je kazalec in hotel nekaj ostrega povedati, pa ga je Gašper prehitel: »Čakec, saj ni nič slabega mislila. Razveseliti te je hotela. Žal pa se velikokrat zgodi, da se dobri nameni v slabo obrnejo.«

Vsi so bili začudeni, od kod Gašperju te modre besede, potem so se spomnili, da je malo zaljubljen v Andrejo. Zaljubljeni pa vedno kaj modrega govorijo.

»Prav!« se je pomiril Čakec, »ampak pravljico bi pa vseeno rad slišal.«

»Nekoč je živela lepa deklica, ki je imela lica bela kot sneg...« je sedaj začela Polona, pa je Čakec kot kakšen konjenik skočil v njeno poved in nadaljeval: »Ime ji je bilo Sneguljčica in živela je v hišici pri sedmih palčkih in tako naprej in tako nazaj. S temi palčki se škratje Mokronožci igramo ravbarje in žandarje, če hočete verjeti. Mi smo vedno ravbarji in žandarji nas nikoli ne ujamejo.«

Kaj takega! so bili začudeni otroci. Pa ne preveč, kajti pri škratih je prav vse mogoče.

Pripovedovanja se je lotila Bojana. Odločno, kot kakšna gorska babica, si je nadela malo skrivnosten obraz in zlezla v pripoved. »Živela je mati, ki je imela dve hčeri in eno pastorko. Pastorki je bilo ime Pepelka.«

»In moj stric Šuštarček ji je naredil čeveljce za ples!« je malo ponosno in zraven še malo kislo zacmevkal škrat. Ponosen je bil, ker ima takega strica, da je Pepelki naredil plesne čeveljce, kisel pa zato, ker mu ponujajo same znane pravljice.

»Vem pravljico o zmaju!«

»O katerem: s tremi, sedmimi ali devetimi glavami?«

»Naj ti povem pravljico o medvedu, ki je...«

»...ukradel lonec meda.«

»Čakec, te pa gotovo ne veš!« je bil prepričan Gašper. »Nekoč je živel mojster, ki je znal imenitno obdelovati les. Nekega dne se je še posebej potrudil in iz polena naredil ...«

»... Ostržka!« je z visoko dvignjenim nosom dokončal Čakec, da je Gašper prav po saprabortsko zacepetal z nogami.

»Kaj pa o grofični na ...«

» ... zrnu graha?«

»Nisi pa še slišal pravljice o cesarjevih novih oblačilih.«

»Ko so vsi vpili: cesar je pa nag!«

To je pa že preveč! so rekli otroci in začeli gruntati, najprej vsak zase, potem skupaj, dokler niso ugotovili, da njihov prijatelj, škrat Čakec, sploh noče nobene pravljice. To so mu tudi povedali.

»Motite se. Jaz bi rad pravljico, ki je še nisem slišal,« je rekel Čakec in spet nakremžil obraz.

»Katere pa še nisi?«

»Tega pa ne vem!«

»Hm, tega pa res ne moreš vedeti! Kaj pa zdaj?«

Otroci so spet nekaj časa vsak zase tuhtali, nato so si začeli misli izmenjavati, ampak nobena ni bila prava. Potem je Čakec predlagal:

»Veste kaj, sami si jo izmislite!«

»Saj nismo pisatelji!« so odmahnilo otroci.

»Mame tudi niso pisateljice, pa si pravljico kar

izmislijo!«

»Mame že, mame! One to znajo. Mi pa ne.«

»Vsaj poizkusite,« je vztrajal Čakec.

»Poizkusimo pa lahko,« so pristali otroci in začeli:

»Nekoč, tam za devetimi gorami in devetimi vodami ...
Kaj pa zdaj?«

»Najprej se domislite, o čem bo pravljica govorila.
Naredite načrt.«

Hm, hm, le kako narediti načrt?

In otroci so spet tuhtali in gruntali in mislili.

Najprej vsak zase, nato skupaj. Toda vse misli, ki so jih spravili na plan, so bile tako izrabljene, da sploh niso mogli sestaviti načrta.

Naenkrat pa so se Čakcu tako zasvetile oči, da se je še sončku zableščalo in je urno smuknil za oblak.

»Že vem, katere pravljice še nisem slišal!«

»Reeeessss?« so otroci nejeverno raztegnili glasove.

»Povejte mi pravljico o roki.«

Otroci so najprej na hitro prelistali vse naslove pravljič, ki so jih imeli v glavi, potem pa so se začeli krohotati.

»Čakec, zdaj se pa ti norčuješ! O roki ni nobene pravljice!«

»Izmislite si pravljico o roki!« je vztrajal Čakec.

»O navadni roki?« so se še naprej krohotali otroci.

»Ja, o navadni roki!«

»Morda o desni roki?« je tedaj začela kar sama

od sebe govoriti Bojanina desna roka in se, jojme joj, izpulila iz ramena.

»Morda pa o levi?« se je oglasila še leva Andrejina roka in se, jojme joj, tudi izpulila iz ramena. Potem sta začeli peti in plesati kot kakšni vešči okrog kresa.

»Ali naj bo to roka, ki vabi?« je pojoče vprašala desna roka.

»Ali bi raje roko, ki grozi?« je zagrozila leva.

»Bi raje roki, ki prosita?« sta vprašali obe. »Ali pa morda roki, ki se pretepata?«

In sta se začeli pretepati, še huje kot v kakšni risanki. Otroci so najprej navijali, nato so se še sami vključili v pretep.

Čakcu je zavrelo. Kot kakšen boksarski sodnik je skočil mednje in zavpil: »To ni nobena pravljica. To je navaden pretep. In preteпов ne prenesem! Kaj ne bi raje začeli takole: nekoč, pred davnimi, davnimi časi, je živel roka.«

Polonca, ki jo je bilo najbolj sram, da se je pretepal, je hitro poprijela za besedo, da bi vsaj malo popravila vtis.

»Roki je bilo zelo dolgčas, zato se je odpravila po svetu. Šla je čez hribe in doline in po širnih travnikih. Pot ni bila gladka. Včasih je morala kaj preskočiti ali preplezati, drugič je spet padla v kakšno jamo. Ko se je že pošteno utrudila, se je usedla in ugotovila, da ji je še vedno dolgčas. Tako ne gre več, je rekla, dobiti moram kakšno prijateljico.«

Desna roka, ki jo je bilo tudi malo sram, da se je pretepala, je hitro izkoristila priložnost:

»Kuku! Sem že tu!«

»Živijo! Kdo pa si?« je vprašala desna, kot bi se prvič videli.

»Ime mi je Leva.«

»Zanimivo! Jaz sem pa Desna. Kje si pa doma?«

»V levi rami.«

»Zanimivo! Jaz pa v desni. Pa dolgčas mi je.«

»Meni tudi.«

»Kaj pa zdaj?« je vprašala desna roka.

»Kaj pa zdaj?« je tudi leva vprašala.

»Če hočeta pregnati dolgčas, morata kaj početi!« je svetovala Polonca, ki se je zbala, da se bo pravljica ustavila.

»Aja?« se je začudila leva roka.

»Aja?« se je začudila tudi desna.

»Je rekla, da morava kaj početi?« je vprašala leva.

»Kaj, na primer?« je vprašala desna.

»Na primer, da postaneš volk,« je rekla leva roka in naenkrat zares postala volk.

»U-hu-huh!« se je najprej začudila desna roka, nato pa se začela volku dobrikati. »Priden volkec. Pridi no, te bom malo pobožala.«

Volk se ji je hinavsko približal, se dal nekaj časa ljubkovati, nato pa skočil in ...

»Auuu... odgriznil si mi prst!«

»Seveda sem ga, saj sem volk.«

»Pa ne moreš zato kar odgrizniti prsta!«

»Lahko, saj sem laaačeen.«

»Daj mi prst nazaj!«

»Daj mi raje še enega!« je zatulil volk, da je roka od strahu otrpnila.

»Ali prav slišim?!«

»Potem mi daj pa dva, če nočeš enega!« je še naprej naskakoval volk. »Kaj ne razumeš, da sem lačen?«

»Volk, tebi se je zmešalo. Jaz se ne grem več!«

»Tako se uježiš!« je bil sedaj užaljen volk. »Saj nisem hudoben, le lačen sem! Lahko bi te celo požrl, tako kot Rdečo kapico.«

Kot Rdečo kapico? je prešinilo desno roko in spomnila se je, kako bo dobila prst nazaj. Postavila se je v najbolj prikupno držo, se prijazno nasmehnila in začela volka sladko nagovarjati, da bi ga še lisica ne mogla tako.

»Veš kaj, volk, gotovo si utrujen. Ulezi se in si odpočij. Zapela ti bom najlepšo uspavanko, da boš hitro zaspal.«

»In ko bom zaspal, mi boš razparala trebuh in vzela prst. Potem mi boš v trebuh naložila kamenja in ko bom šel k vodnjaku pit vodo, bom štrbunknil vanj! Nič ne bo!«

»Potem pa vsaj na stežaj odpri ta tvoj gobček, da bom videla, če je prst res v trebuhu in če ga tam morda ne zebe.«

»Tam mu je kvečjemu prevroč«, je odgovoril volk

in tako na široko zinil, da se je kar prepil naredil. Ko se mu je roka približala, je bliskovito skočil in ji odgriznil še prstanec in sredinec.

Jož, prejoj, kako je roko bolelo! Kričala je, da se je slišalo do neba in se je sonce nejevoljno nakremžilo. Kaj vse moram prenašati, je pomislilo in si z zlatimi rokami hitro nalovilo nekaj oblakov ter si z njimi zamašilo ušesa. Tako potem ni slišalo, kako se je kričanje zgostilo v ostro mačje prhanje in tudi ni videlo, kako se je roka spremenila v divjo mačko.

»Ti že pokažem, divjak požrešni!«

Volk se je na smrt prestrašil, kajti divja mačka je bila vse prej kot prijazna.

»Trapa! Nehaj! Saj mi boš še oči izpraskala!«

»To tudi želim! Kriv si pa sam! Toliko časa si me jezil, da sem še sama postala hudobna!«

Stala sta si iz oči v oči in se obmetavala z besedami, da je treskalo kot ob poletni nevihti. Ko je boj že nekaj časa trajal, se je volk nepričakovano začel iztegovati, dokler se ni popolnoma iztegnil po tleh.

»Pa sem te!« je zmagovito zatrobentala divja mačka in se postavila na zadnji nogi.

»Nič me nisi!« je zasikalo s tal.

Divja mačka je kar otrpnila, ko je videla, v kaj se je spremenil volk. »Saj ne more biti res!« je prestrašeno zamijavkala.

»Se boš takoj prepričala, ko te pičim!«

Divja mačka je v zadnjem trenutku visoko

odskočila in ušla strupenim kačjim zobem, ki so se hoteli zapičiti v njeno kožo. In ko je bila v zraku, se je domislila, kako bo kači kos. Bliskovito se je spremenila v gos z dolgim roženim kljunom.

»Kaj boš pa sedaj glistica, ko te zgrabim s svojim trdim kljunom?«

Kdo ve, kako bi se ta hudobija nadaljevala in kako končala, če se sonce ne bi razhudilo. Zgrabilo je najbolj temen oblak in ga oželo na dvorišče. Ploha je v trenutku vse ohladila. Roki sta takoj spet postali roki in leva je skesano zapela:

Nisem volk, ne klopotača,
sem navadna roka leva,
ki ne grize in ne zeva,
niti pika kakor kača!

Desna roka pa je nadaljevala:

Nisem goska in ne mačka,
sem navadna roka desna,
ki le boža, gladi, žgačka,
nikdar kljuva, praska besna.

Potem sta se roki začeli klanjati kot na kakšnem gledališkem odru, da so otroci in Čakec navdušeno zaploskali. Desno roko pa je ploskanje tako prevzelo, da je pokroviteljsko potrepljala levo roko in rekla:

»Ampak, zmagala sem pa jaz!«

Joj, prejoj! V trenutku sta si spet stali nasproti in kričali druga na drugo:

Lažeš, kradeš, bolhe žreš!

Prava zgaga si, da veš!
Kamor prideš, vse podreš!
Ti pa iz nosa smrkelj ješ!

»Če mislita, da je to lepo, potem se zelo motita!«
jima je očital Čakec.

»Sram vaju bodi!« so se pridružili otroci, sonce pa je zgrabilo drug oblak in se pripravilo, da ga bo izcedilo.

Roki sta osramočeno obviseli. Potem se je leva roka dvignila in s prstom pokazala na Čakca: »On je kriv!« Desna roka se je takoj pridružila: »Ja, Čakec je kriv, ker je hotel pravljico o roki!«

»Seveda sem hotel pravljico!« je bil ogorčen Čakec. »Ne pa pretepa!«

»Kako pa naj medve to veva?« je vprašala leva roka.

»Ja, kako naj veva, če nimava pameti?« se je takoj pridružila desna roka.

»Da nimata pameti?« je bil Čakec v zadregi. »Saj sta se prav grdo uničevali! Brez pameti tega ne bi znali.«

Otroci so spet nekaj časa vsak zase tuhtali, nato so si začeli misli izmenjavati, naposled so bili vsi enotni, da roki ni vodila pamet, kajti pamet je vendar v glavi.

Čakec ni mogel razumeti, kaj mu hočejo povedati. Zato je precej začudeno potrdil: »Seveda je v glavi!«

»No vidiš, Čakec, že razumeš. Pri škratih je morda drugače, toda če gredo pri ljudeh roke stran od glave, delajo vse narobe.«

»Če gre roka stran od glave, postane volk in

drugim grize prste.«

»Ali pa postane divja mačka in hoče izpraskati oči.«

»Ali pa se spremeni v strupeno kačo!«

»Ali pa še v kaj hujšega!«

Če modre glave zraven ni,
sta roki čisto zmedeni,
počneta hude traparije,
pa ravs in čavs in lumparije.

Zato ne bo odveč nasvet,
ki bo preprečil vsak zaplet:
korist od rok bo vedno prava,
če narekuje modra glava.

Bravo! so ploskali otroci, sonce pa je spustilo oblak in se visoko na nebu prešerno zasmejalo:

Korist od rok bo vedno prava,
če narekuje modra glava!

»Pri škratih je to res malo drugače,« je rekel Čakec in čez čas dodal: »Ampak pravljice o roki pa še vedno nimam.«

Otroci so staknili glave in se hitro dogovorili:

»Veš kaj, Čakec, kar izmisli si jo, pa nam jo boš drugič povedal!«

PRAVLJICA O ROKI

napisal
Stane Peček

jezikovni pregled
Vesna Magovec Regent

fotografije
Studio 5 Mirna

oblikovanje
Darinka Knapič

priprava in tisk
NTD d.o.o., Žalec

izdal in založil
KUD Emil Adamič Mokronog
Lutkarska skupina Mokre tačke

organizacija
Studio 5 Mirna

Mokronog, december 2006

Izid knjižice sta omogočila
Občina Mokronog-Trebelno
Studio 5 Mirna

ISBN 961-238-876-8

9 789612 388768